

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทนี้จะกล่าวถึงความหมายและความสำคัญของวารสาร การวิเคราะห์การอ้างถึง ดัชนีผลกระทบการอ้างอิง สำนักพิมพ์วารสาร สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ห้องสมุด สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายและความสำคัญของวารสาร

วารสาร (Periodical) คือ สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดระยะเวลาออกที่แน่นอน ออกมากกว่าปีละ 1 ฉบับ และตั้งใจออกต่อเนื่องตลอดไป (Osborn, 1980: 7-8) วารสารแต่ละฉบับมีหมายเลขประจำฉบับ และวันเดือนปีกำกับ และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับฉบับที่ออกก่อนหน้าหรือฉบับที่ตามมาในชุดเดียวกัน วารสารแต่ละฉบับบรรจุบทความหลายบทความ และเขียนโดยผู้เขียนหลายคน กำหนดออกของวารสารมีตั้งแต่รายวัน รายครึ่งสัปดาห์ รายสัปดาห์ รายบิษั รายเดือน รายสองเดือน รายสามเดือน จนถึงราย 6 เดือน (พรรณพิมล กุลบุญ, 2533: 45)

วารสารเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีความสำคัญต่อการค้นคว้าวิจัย เนื่องจากมีการจัดพิมพ์และเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้อ่านสามารถติดตามสารนิเทศใหม่และทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว ทั้งบทความวิจารณ์ บทความวิจัย ทฤษฎีใหม่ หรือบทความวิชาการต่างๆ นักวิจัยและนักวิชาการสามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาวิชาของตนได้อย่างรวดเร็ว วารสารวิชาการบางชื่อมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาทตรวจสอบ (Peer Review) ก่อนตีพิมพ์ ทำให้บทความวารสารมีคุณภาพ มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ วารสารจึงเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าต่อนักวิจัย โดยเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งข้อมูลใหม่และทันสมัยถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการวิจัย

วารสารมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัย (Davinson, 1969: 38; Farrington, 1997:47; Moed, Leeuwen, and Reedijk, 1998: 387) ดังนี้

1. วารสารเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญในการติดตามความก้าวหน้าทางการวิจัยและวิชาการ เช่น ทฤษฎีใหม่ รายงานผลการวิจัย ผลการทดลอง หรือการค้นพบใหม่ๆ เป็นต้น

2. วารสารมีกำหนดออกอย่างต่อเนืองและสม่ำเสมอ ทำให้บทความรวมถึงงานวิจัยได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์เมื่อเทียบกับหนังสือและสิ่งพิมพ์ประเภทอื่นๆ

3. วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการใหม่ๆ ที่เขียนโดยนักวิจัย นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ซึ่งบทความเหล่านี้จะไม่สามารถตีพิมพ์ซ้ำในสิ่งพิมพ์อื่นๆ อีก

4. บทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (Peer Review) ได้รับการยอมรับว่าเป็นบทความที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปอ้างอิงได้

5. บทความวารสารเป็นวรรณกรรมปฐมภูมิที่มีเนื้อหาเฉพาะด้านและลึกซึ้ง ทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลในเรื่องที่ต้องการในเชิงลึกและตรงประเด็น

6. บทความในวารสารมีรูปแบบวิธีการเขียนที่เป็นมาตรฐาน สั้น กระชับ เป็นระบบ จึงช่วยประหยัดเวลาในการอ่าน

การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสาร

การวิเคราะห์การอ้างถึง (Citation Analysis) เป็นวิธีการศึกษาที่ให้ข้อมูลการใช้ทรัพยากรสารนิเทศในเชิงปริมาณ โดยการนับและจัดอันดับจำนวนครั้งของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงในเชิงอรรถ รายการบรรณานุกรม หรือรายการเอกสารอ้างอิงของงานเขียนประเภทต่างๆ (Baker and Lancaster, 1991: 168; Edwards, 1999: 11) การวิเคราะห์การอ้างถึงนิยมศึกษาเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความวิจัย และบทความที่เสนอในการประชุมวิชาการ (Sylvia, 1998: 22; Davis, 2002: 155; Dulle, 2004: 270)

การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการอ้างถึงเฉพาะวารสารที่ปรากฏในเชิงอรรถ รายการเอกสารอ้างอิง หรือรายการบรรณานุกรมของเอกสารประเภทต่างๆ เพื่อประเมินคุณภาพของวารสารจากบทความที่ได้รับการอ้างถึง ซึ่งวารสารที่มีบทความที่ได้รับการอ้างถึงสูงถือได้ว่าเป็นวารสารที่มีคุณภาพสูงเช่นเดียวกัน (Sims and McGhee, 2003: 14) การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างทรัพยากรวารสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย (Dulle, 2004: 270)

การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารสามารถศึกษาในขอบเขต (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2530; De Groote, Shultz and Doranski, 2005: 223) ดังนี้

1. การศึกษารายชื่อและความถี่ของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง เพื่อนำมาจัดอันดับความถี่ของการอ้างถึงจากมากไปน้อย วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดสามารถนำมาพิจารณาเป็นวารสารหลัก (Core Journals) ของห้องสมุดได้

2. การศึกษาภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง เพื่อทราบถึงความสำคัญของวารสารในภาษาต่างๆ โดยทั่วไปภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมักขึ้นอยู่กับภาษาของงานเขียนที่อ้างถึง

3. การศึกษาเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง เพื่อให้ทราบว่าวารสารเนื้อหาใดมีความสำคัญหรือมีความสัมพันธ์กับผู้ใช้ รวมทั้งทำให้ทราบถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชา

4. การศึกษาอายุของวารสาร โดยศึกษาปีที่พิมพ์ของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงเพื่อให้ทราบว่า นักวิจัยใช้วารสารเก่าหรือใหม่เพียงใด ความแตกต่างของอายุวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมักขึ้นอยู่กับสาขาวิชา เช่น การอ้างถึงวารสารทางประวัติศาสตร์นิยมอ้างถึงวารสารเก่า ในขณะที่การอ้างถึงวารสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนิยมอ้างถึงวารสารใหม่ เป็นต้น การอ้างถึงวารสารเก่ามักทำในกรณีที่เป็นทฤษฎี หรือผลการวิจัยต่อเนื่อง

5. การศึกษาผู้เขียน บทความวิจัยหรือบทความวิชาการของผู้เขียนคนใดที่ได้รับการอ้างถึงมาก ย่อมแสดงถึงความน่าเชื่อถือ และการเป็นที่ยอมรับของผู้เขียนคนนั้นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขา

6. การศึกษาสถานที่พิมพ์ โดยศึกษาว่า วารสารที่ได้รับการอ้างถึงตีพิมพ์ในประเทศใด การที่วารสารของประเทศใดได้รับการอ้างถึงอย่างกว้างขวาง ย่อมแสดงให้เห็นว่า วารสารของประเทศนั้น มีคุณภาพในทางวิชาการ และได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ

7. การศึกษารูปแบบของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง เพื่อศึกษาลักษณะการใช้วารสารระหว่างรูปแบบสิ่งพิมพ์กับรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ซีดีรอม หรือวารสารออนไลน์

การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารมีประโยชน์ ดังนี้ (Pan, 1978: 33; Smith, 1981: 89; Edwards, 1999: 12; Haycock, 2004: 102)

1. การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารเป็นเครื่องมือวัดและประเมินการใช้วารสารวิชาการที่สำคัญของห้องสมุด เนื่องจากแสดงข้อมูลการใช้ที่เชื่อถือได้ ช่วยให้ทราบถึงวารสารที่มีการใช้มาก

ห้องสมุดสามารถนำผลการศึกษามาพิจารณาวารสารในห้องสมุดและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการคัดเลือกวารสารเพื่อบอกรับ ต่ออายุ หรือ หยุดบอกรับวารสารได้

2. ห้องสมุดสามารถพิจารณาวารสารหลักของแต่ละสาขาวิชาได้ โดยพิจารณาจากวารสารชื่อที่นักวิจัยและนักวิชาการอ้างถึงสูงมาก ๆ

3. การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาหลักและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการอ้างถึง ซึ่งสามารถนำไปประกอบการตัดสินใจบอกรับวารสารที่เป็นวารสารในสาขาวิชาหลักและวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รายชื่อวารสารที่ครอบคลุมความต้องการของนักวิจัยได้ครบถ้วนสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์การอ้างถึงแสดงให้เห็นการใช้วารสารที่แท้จริงของนักวิจัย ซึ่งห้องสมุดสามารถนำมาพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานวารสารได้ เช่น อายุของวารสารที่ใช้ ถ้านักวิชาการหรือนักวิจัยใช้วารสารใหม่ที่มีอายุในช่วง 1-3 ปีมาก อาจนำไปพิจารณาเลื่อนการเย็บเล่มวารสารหรือพิจารณาการจัดเก็บวารสารที่ยังมีการใช้มากได้ หรือวารสารชื่อที่มีในห้องสมุด แต่ได้รับการอ้างถึงน้อยมาก หรือไม่ได้รับการอ้างถึง ห้องสมุดอาจพิจารณาดำเนินการให้มีการใช้มากขึ้น เป็นต้น

ดัชนีผลกระทบการอ้างอิง

ดัชนีผลกระทบการอ้างอิง (Impact Factor: IF) เริ่มในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 โดย Eugene Garfield ผู้ก่อตั้ง Institute for Scientific Information (ISI) ซึ่งต่อมา ISI ได้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการคำนวณและตีพิมพ์ค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงลงใน Journal Citation Reports (JCR) เป็นประจำทุกปี ดัชนีผลกระทบการอ้างอิงเป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการในสาขาวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Thomson, 2007)

การจัดอันดับ ประเมินและเปรียบเทียบวารสารด้วยค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิง มีวิธีการคำนวณ คือ นับความถี่ของจำนวนครั้งที่บทความในวารสารชื่อใดชื่อหนึ่งได้รับการอ้างถึงตลอดทั้งปี หรือ ในระยะเวลาหนึ่ง นหารด้วยจำนวนบทความทั้งหมดของวารสารชื่อนั้นที่ตีพิมพ์ในช่วงระยะเวลา 2 ปีก่อนหน้า (Thomson, 2007) สำหรับสูตรการคำนวณค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิง มีดังนี้

A = จำนวนการอ้างถึงในปี 1992

B = บทความที่ตีพิมพ์ในปี 1990-91 ซึ่งได้รับการอ้างถึงในปี 1992

C = จำนวนของบทความที่ตีพิมพ์ในปี 1990-91

D = B หารด้วย C = ค่าดัชนีผลกระทบการอ้างถึงในปี 1992

ตัวอย่าง วิธีการคำนวณค่าดัชนีผลกระทบการอ้างถึงของวารสาร Nature ซึ่งมีค่าดัชนีในปี 2005 = 29.273

- นับจำนวนครั้งที่บทความวารสารของ Nature ที่ตีพิมพ์ในปี 2003 และ 2004 ได้รับการอ้างถึงในปี 2005

ปี 2003 = 29,352 ครั้ง

ปี 2004 = 21,496 ครั้ง

รวมปี 2003 และ 2004 = 50,848 ครั้ง

- จำนวนบทความทั้งหมดที่ตีพิมพ์ในวารสาร Nature ปี 2003 และ 2004

ปี 2003 = 859 บทความ

ปี 2004 = 878 บทความ

รวมปี 2003 และ 2004 = 1,737 บทความ

- การคำนวณ : 50,843 หารด้วย 1,737 = 29.273

ด้วยวิธีการคำนวณค่าดัชนีผลกระทบการอ้างถึงดังกล่าว ทำให้ค่าดัชนีผลกระทบการอ้างถึงเป็นเครื่องมือที่ได้รับการยอมรับในการประเมินวารสาร เพราะสามารถลดอคติในการนับจำนวนการอ้างถึงระหว่างวารสารที่ตีพิมพ์จำนวนมากในแต่ละปีกับวารสารที่ตีพิมพ์จำนวนเล็กน้อย วารสารที่มีกำหนดออกถี่กับวารสารที่มีกำหนดออกห่าง และวารสารเก่ากับวารสารใหม่ (Moed, Leeuwen, and Reedijk, 1998: 388)

ค่าดัชนีผลกระทบการอ้างถึงของวารสารสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน (Moed, Leeuwen, and Reedijk, 1998: 388; Garfield, 2003: 365; Thomson, 2007) ดังนี้

1. การบริหารจัดการทรัพยากรวารสารของห้องสมุด โดยพิจารณาจากค่าดัชนีผลกระทบการอ้างถึงของวารสาร วารสารที่มีค่าดัชนีสูงแสดงว่าเป็นวารสารที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ ซึ่งห้องสมุดสามารถนำค่าดัชนีไปประกอบการพิจารณาขอรับ ต่ออายุ

หรือหยุดบอกรับวารสารบางชื่อได้ ช่วยให้ห้องสมุดสามารถบริหารจัดการงบประมาณวารสารที่มีราคาสูงเพิ่มขึ้นทุกปีได้

2. ธุรกิจสำนักพิมพ์ ค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นแนวโน้มของการตลาดว่า วารสารของสำนักพิมพ์ใดเป็นวารสารที่ได้รับความนิยมในสาขาต่างๆ และมีค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงสูง ซึ่งจะช่วยให้บรรณาธิการและสำนักพิมพ์ต่างๆ ได้พิจารณาปรับปรุงการผลิตวารสารของตนเอง เพื่อการแข่งขันทางการตลาด นอกจากนี้บริษัทต่าง ๆ ยังใช้ค่าดัชนีในการพิจารณาลงโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการในวารสารที่มีกลุ่มผู้อ่านตรงกับกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดอีกด้วย

3. การเผยแพร่ผลงานของนักวิจัยและนักวิชาการ ค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงเป็นเครื่องมือแสดงถึงคุณภาพและความน่าเชื่อถือของวารสาร ที่นักวิจัยและนักวิชาการสามารถนำมาใช้พิจารณาคัดเลือกวารสาร เพื่อส่งบทความลงตีพิมพ์ ทั้งวารสารที่มีค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงสูงและวารสารที่มีขอบเขตเนื้อหาใกล้เคียงกันที่มีค่าดัชนีในลำดับรองลงมา

นอกจากนี้ค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงยังใช้ในการประเมินผลงานวิชาการของนักวิจัย เพื่อเลื่อนตำแหน่งหรือการขอทุนสนับสนุนการวิจัยอีกด้วย (Saha, 2003: 44)

สำนักพิมพ์วารสาร

สำนักพิมพ์วารสารสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ สมาคมวิชาการ สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์ทางการค้า (Fry, 1976: 81) ดังนี้

1. สมาคมวิชาการ (Society Publisher) สมาคมวิชาการทุกสมาคมมีการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ โดยวารสารวิชาการนับเป็นสิ่งพิมพ์สำคัญของสมาคม วารสารวิชาการ ที่จัดพิมพ์โดยสมาคมวิชาการเป็นวารสารเฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง มีคุณภาพและมีความเป็นวิชาการสูง เนื่องจากเขียนโดยนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ โดยตรง และโดยทั่วไปเป็นวารสารที่มีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาตรวจสอบ

ตัวอย่างของสมาคมวิชาการที่จัดพิมพ์วารสารด้านวิทยาศาสตร์ เช่น

- American Chemical Society ก่อตั้งในปี 1876 เป็นสมาคมวิชาการในสาขาเคมี ตีพิมพ์วารสารด้านเคมีมากกว่า 36 ชื่อ เช่น Accounts of Chemical Research, Analytical Chemistry, Biochemistry เป็นต้น
- American Society for Microbiology ก่อตั้งในปี 1899 เป็นสมาคมวิชาการในสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ตีพิมพ์วารสารด้าน

วิทยาศาสตร์ชีวภาพกว่า 11 ชื่อ เช่น Antimicrobial Agents and Chemotherapy, Applied and Environmental Microbiology, Clinical Microbiology Reviews เป็นต้น

- Royal Society of Chemistry ก่อตั้งในปี 1841 เป็นสมาคมวิชาการในสาขาเคมี ตีพิมพ์วารสารด้านเคมี มากกว่า 36 ชื่อ เช่น Chemical Communications, Chemical Society Reviews, Journal of the Chemical Society เป็นต้น

2. สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัย (University Press) เป็นสำนักพิมพ์ที่ผลิตตำราเรียนและเอกสารทางวิชาการครอบคลุมสาขาวิชาต่างๆ ส่วนใหญ่ได้รับเงินอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยและไม่ได้มุ่งแสวงหาผลกำไรแบบสำนักพิมพ์ทางการค้า (ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ, 2524: 107) สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศบางแห่งมีชื่อเสียงสูงในด้านการผลิตวารสารวิชาการที่มีคุณภาพและเป็นวารสารที่มีคณะกรรมการหรือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตัวอย่างเช่น Cambridge University Press และ Oxford University Press ของประเทศอังกฤษ Columbia University Press และ University of Chicago Press ของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น (ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์, 2527:115)

ตัวอย่างของสำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยที่จัดพิมพ์วารสารด้านวิทยาศาสตร์ เช่น

- Cambridge University Press ก่อตั้งในปี 1534 ตีพิมพ์วารสารวิชาการ (Peer Review) มากกว่า 200 ชื่อ เช่น Epidemiology and Infection, Journal of Physiology, Parasitology เป็นต้น
- Oxford University Press ก่อตั้งในปี 1478 ตีพิมพ์วารสารวิชาการและวิจัยมากกว่า 180 ชื่อ เช่น American Journal of Epidemiology, Carcinogenesis, Computer Applications in the Biosciences เป็นต้น
- University of Chicago Press ก่อตั้งในปี 1891 ตีพิมพ์วารสารวิชาการ (Peer Review) มากกว่า 50 ชื่อ เช่น American Journal of Human Genetics, Clinical Infectious Diseases, Journal of Infectious Diseases เป็นต้น

3. สำนักพิมพ์ทางการค้า (Commercial Publisher) เป็นสำนักพิมพ์ที่ผลิตหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้า (ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ, 2524: 106) สำนักพิมพ์ทางการค้าแต่ละแห่งมีความเชี่ยวชาญในการผลิตวารสารในแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกันไป วารสารของสำนักพิมพ์ทางการค้าส่วนใหญ่ มีคณะกรรมการอ่านและตรวจสอบบทความเช่นเดียวกับสำนักพิมพ์ประเภทอื่นๆ

ตัวอย่างของสำนักพิมพ์ทางการค้าที่จัดพิมพ์วารสารด้านวิทยาศาสตร์ เช่น

- Elsevier Science ก่อตั้งในปี 1580 จัดพิมพ์วารสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มากกว่า 2,000 ชื่อ เช่น Acta Tropica, Biochimica et Biophysica Acta: Gene Structure and Expression, Cancer Letters เป็นต้น
- John Wiley and Sons ก่อตั้งในปี 1807 จัดพิมพ์วารสารด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์มากกว่า 2,500 ชื่อ เช่น American Journal of Hematology, Biotechnology and Bioengineering, Cancer เป็นต้น
- Springer ก่อตั้ง ในปี 1842 จัดพิมพ์วารสารด้านวิทยาศาสตร์และธุรกิจกว่า 1,450 ชื่อ เช่น Applied Microbiology and Biotechnology, Blood Cells, Cancer Causes and Control เป็นต้น

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2530 เป็นสถาบันอิสระภายใต้การกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย* และได้รับงบประมาณสนับสนุนส่วนใหญ่จากมูลนิธิจุฬาภรณ์ โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงเป็นองค์ประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ (สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2543: 13)

การดำเนินงานหลักของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ได้แก่ การวิจัย การศึกษา ฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์ และโครงการพิเศษ (สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2550) ดังนี้

* ปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การวิจัย การวิจัยถือเป็นงานหลักของสถาบันฯ สถาบันฯ เน้นงานวิจัย 4 ด้าน คือ งานวิจัยด้านเคมี งานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์ งานวิจัยด้านพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม และ งานวิจัยด้านเทคโนโลยีชีวภาพ งานวิจัยในแต่ละด้านมีห้องปฏิบัติการต่างๆ รับผิดชอบในการทำวิจัย ได้แก่

1. งานวิจัยด้านเคมี มีเป้าหมายในการศึกษาคุณสมบัติทางเคมี และเภสัชวิทยาของผลิตภัณฑ์ธรรมชาติที่สกัดได้จากพืชสมุนไพรไทย และการสังเคราะห์ตัวยาจากสมุนไพรที่มีแนวโน้มที่จะใช้เป็นยารักษาโรคได้ ตลอดจนการสังเคราะห์สารอินทรีย์ต่างๆ ที่น่าสนใจ งานวิจัยด้านเคมี ประกอบด้วยห้องปฏิบัติการ 3 สาขา ได้แก่

- ห้องปฏิบัติการเภสัชเคมี (Laboratory of Medicinal Chemistry) เป็นห้องปฏิบัติการที่ศึกษาวิจัยและพัฒนาการสังเคราะห์สาร เพื่อเป็นยารักษาโรคเมื่อรื้อและโรคอื่นๆ ที่พบบ่อยในภูมิภาค เช่น โรคมาลาเรีย เป็นต้น

- ห้องปฏิบัติการผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ (Laboratory of Natural Products) เป็นห้องปฏิบัติการที่มุ่งศึกษาสารผลิตภัณฑ์ชีวภาพตัวใหม่ๆ จากพืชชนิดต่างๆ ที่มีองค์ประกอบทางเคมีและมีคุณสมบัติทางชีวภาพ เช่น สารอัลคาลอยด์ต่างๆ ในพืชที่มีคุณสมบัติด้านมะเร็ง เพื่อนำมาผลิตตัวยา นอกจากนี้ยังศึกษาวิจัยทางเคมีเน้นการสกัดสาร การแยกสาร การศึกษาโครงสร้างทางเคมี และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเคมี เพื่อให้มีฤทธิ์ทางยาเพิ่มขึ้น สารประกอบเคมีที่ได้จากการวิจัยจะได้รับการประเมินคุณค่าทางเภสัชวิทยาและด้านความปลอดภัยต่อไป

- ห้องปฏิบัติการอินทรีย์เคมีสังเคราะห์ (Laboratory of Organic Synthesis) เป็นห้องปฏิบัติการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนางานวิจัยด้านอินทรีย์เคมีสังเคราะห์ ซึ่งถือเป็นสาขาสำคัญของงานวิจัยด้านเคมี เนื่องจากมีขอบข่ายของงานสัมพันธ์กับวิทยาศาสตร์สาขาอื่นๆ ที่ต้องอาศัยความรู้ทางอินทรีย์เคมีเป็นพื้นฐาน ในปัจจุบันห้องปฏิบัติการอินทรีย์เคมีสังเคราะห์ดำเนินการศึกษาวิจัยในการสังเคราะห์สารอัลคาลอยด์ต่างๆ เช่น Benzazepine, Imidazoline สารดังกล่าวออกฤทธิ์ทางชีวภาพอย่างหลากหลาย และสามารถใช้เป็นยาได้ นอกจากนี้ทางห้องปฏิบัติการยังได้ศึกษาเกี่ยวกับปฏิกิริยาทางเคมีใหม่ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับอินทรีย์เคมีสังเคราะห์อีกด้วย

2. งานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์ มีเป้าหมายในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์ ประกอบด้วยห้องปฏิบัติการ 4 สาขา ได้แก่

- ห้องปฏิบัติการชีวเคมี (Laboratory of Biochemistry) เป็นห้องปฏิบัติการที่ศึกษาวิจัยในเรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของโปรตีน โดยเฉพาะความสำคัญของโปรตีนในการควบคุมพันธุกรรมในสิ่งมีชีวิต ในระยะแรกห้องปฏิบัติการชีวเคมีได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของฮีโมโกลบินที่ผิดปกติ ซึ่งพบในประเทศไทย ปัจจุบันห้องปฏิบัติการชีวเคมีได้ศึกษาวิจัยทางโรคมะเร็ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทางชีวเคมีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในโปรตีนและเอนไซม์ในเซลล์มะเร็ง ซึ่งผลการศึกษา ตรวจพบและจำแนกชนิดของโปรตีนชนิดต่างๆ ในเซลล์มะเร็งอาจนำไปสู่การพัฒนาตัวบ่งชี้จำเพาะ (Marker) เพื่อให้สามารถวินิจฉัยมะเร็งในระยะแรกๆ ได้

- ห้องปฏิบัติการการเกิดมะเร็งจากสารเคมี (Laboratory of Chemical Carcinogenesis) มุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรคมะเร็ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลไกการพัฒนาเซลล์มะเร็ง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสารเคมีชนิดต่างๆ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมในมะเร็งบางชนิดและความเกี่ยวข้องกับสาเหตุของโรค และการเกิดพยาธิสภาพ และเสาะหาและประเมินคุณภาพของสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันการเกิดมะเร็งจากสุมุนไพรรชนิดต่างๆ ในประเทศไทย

- ห้องปฏิบัติการอิมมูโนวิทยา (Laboratory of Immunology) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรคติดเชื้อ ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศไทย ได้แก่ เมลิออยโดซิส (Meliodosis) ซึ่งเกิดจากแบคทีเรีย *Burkholderia pseudomallei* โรคพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งเกิดจากพยาธิใบไม้ตับ *Opisthorchis viverrini* และเลปโตสไปโรซิส ซึ่งเกิดจากแบคทีเรีย *Leptospira* และโรคที่เกิดจากเชื้อรา *Penicillium marneffeii* ในคนไข้ที่มีการติดเชื้อ HIV รวมทั้งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรคไม่ติดเชื้อคือ มะเร็งในท่อน้ำดี

- ห้องปฏิบัติการเภสัชวิทยา (Laboratory of Pharmacology) มุ่งศึกษาวิจัย 2 เรื่องคือ มาลาเรียและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อพัฒนาเป็นยา โดยห้องปฏิบัติการเภสัชวิทยาได้ทำโครงการวิจัยร่วมกับห้องปฏิบัติการเภสัชเคมีในการพัฒนายาต้านมาลาเรีย (Antimalarial drug) จากสารเคมีสังเคราะห์และจากพืชสมุนไพร นอกจากนี้ห้องปฏิบัติการเภสัชวิทยายังได้ศึกษาวิจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ การศึกษาพิษของยาฆ่าแมลงและวัชพืช โลหะหนักและสารเคมีจากอุตสาหกรรม ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา และพยาธิสภาพที่เกิดจากสารเหล่านี้ เช่น ผลกระทบต่อระบบประสาท โรคเกี่ยวกับระบบหัวใจและทางเดินหายใจ ซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนายาที่จะป้องกันหรือรักษาพิษที่เกิดจากสารดังกล่าว

3. งานวิจัยด้านพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม มี 1 สาขา ได้แก่

- ห้องปฏิบัติการพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม (Laboratory of Environmental Toxicology) มุ่งศึกษาด้านปัญหาเกี่ยวกับพิษวิทยาสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมี ปัจจุบันงานวิจัยของห้องปฏิบัติการครอบคลุมงานวิจัยพื้นฐานในระดับเซลล์และโมเลกุล และงานวิจัยประยุกต์ เพื่อศึกษาผลกระทบทางลบและเพื่อประเมินอันตรายของสารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาเทคนิคและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อตรวจสอบสารพิษในสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มสารเคมี 2 กลุ่มคือ มลพิษในสิ่งแวดล้อมและสารมลพิษจากอุตสาหกรรม

4. งานวิจัยด้านเทคโนโลยีชีวภาพ มี 1 สาขา คือ

- ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีชีวภาพ (Laboratory of Biotechnology) เป็นห้องปฏิบัติการที่มีการพัฒนาจากงานวิจัยพื้นฐานหลายๆ อย่าง เช่น ทางชีวเคมี พันธุศาสตร์ จุลชีววิทยา และอณูชีววิทยา เป้าหมายของห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีชีวภาพ คือ การประยุกต์เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ทางอณูชีววิทยา พันธุศาสตร์ และชีวเคมี ในการวิจัยต่างๆ ของสถาบันฯ ปัจจุบันทางห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีชีวภาพ มีการวิจัยอยู่ 3 ด้าน คือ

1. เทคโนโลยีชีวภาพสิ่งแวดล้อม มุ่งศึกษาการใช้สารเคมีในทางเกษตรกรรม ซึ่งสารเคมีเหล่านี้ถูกปล่อยเข้าสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ศึกษาวิจัยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการกำจัดสารปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม

2. เทคโนโลยีชีวภาพการแพทย์ ห้องปฏิบัติการได้ศึกษาวิจัยโรคเมลิออยโดซิส (Meloidosis) ซึ่งเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Burkholderia pseudomallei* มีการระบาดในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทวีปออสเตรเลียตอนเหนือ ซึ่งปัจจุบันกลไกการก่อให้เกิดโรดยังไม่ทราบแน่ชัด ผลของการศึกษากระบวนการเหล่านี้ช่วยให้ทราบกลไกการเกิดโรคและสามารถนำไปสู่การพัฒนาการรักษาโรคได้

3. เทคโนโลยีชีวภาพพืช ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีชีวภาพได้ทำการวิจัย 2 แขนงคือ การวิจัยเกี่ยวกับกลไกการทำให้เกิดโรคของแบคทีเรียในข้าวและถั่ว และการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโพรบ (Probe) สำหรับไวรัสในกล้วยไม้

การศึกษา ฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์ เป็นนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยจัดการฝึกอบรมด้านต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ละ

โครงการมุ่งที่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ วิทยากร ข้าราชการ บุคลากร ในอุตสาหกรรมต่างๆ และในบางกรณีมุ่งไปยังสาธารณชนทั่วไปด้วย กิจกรรมของสถาบันฯ ได้แก่

การศึกษา สถาบันฯ ได้จัดตั้งโครงการบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท-เอก ร่วมกับ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology: AIT) และมหาวิทยาลัยมหิดล ภายใต้การดำเนินการของศูนย์พิษวิทยาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมนานาชาติ (International Centre for Environmental and Industrial Toxicology: ICEIT) ในสาขาพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

การฝึกอบรม สถาบันฯ ได้จัดการฝึกอบรมด้านพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม ภายใต้การดำเนินการของศูนย์พิษวิทยาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมนานาชาติ และการฝึกอบรมระดับสูงในสาขาอื่นๆ ทางวิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์และเคมี

การประชุมทางวิชาการ สถาบันฯ ได้จัดการประชุมนานาชาติขึ้น เพื่อเป็นเวทีให้นักวิทยาศาสตร์ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมมือซึ่งกันและกัน และการเผยแพร่ข้อมูลและผลงานวิจัยใหม่ๆ โครงการประชุมวิชาการต่างๆ ได้แก่ Princess Chulabhorn International Science Congress และ Princess Chulabhorn Distinguished Lecture Series

โครงการพิเศษ เป็นโครงการที่สถาบันฯ ได้ร่วมมือกับสถาบันต่างๆ ระดับชาติและนานาชาติ ในการพัฒนาประเทศพร้อมๆ กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้วยวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของการก่อตั้งสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ คือ การสนับสนุนการวิจัยในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการพิเศษของสถาบันฯ อาทิเช่น หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา โครงการทับทิมสยาม ซึ่งเป็นโครงการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ โครงการโรงงานเซรามิก โครงการอุทยานใต้ทะเลจุฬาภรณ์ 36 เป็นต้น

จากการดำเนินงานของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการวิจัย ซึ่งเป็นงานหลักของสถาบันฯ และด้านการศึกษาในโครงการบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท-เอก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์จึงได้จัดตั้งห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัย สำหรับนักวิจัย และเป็นแหล่งข้อมูลในการปฏิบัติงาน หรือในการเขียนบทความวิจัยตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการ หรือเสนอในการประชุมวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสำหรับอาจารย์และนักศึกษา ในโครงการ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์เริ่มดำเนินงานเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2539 มีลักษณะเป็นห้องสมุดเฉพาะที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ นักวิจัยและบุคลากรของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 เมื่อ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ได้เริ่มกิจกรรมด้านการเรียน การสอน ร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สำหรับนักศึกษานานาชาติ ในสาขาพิษวิทยาสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Toxicology Technology and Management) ห้องสมุดจึงมีหน้าที่ในการสนับสนุนการเรียน การสอนและการวิจัยในระดับสูง กลุ่มผู้ใช้บริการประกอบด้วย อาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ และบุคลากรของสถาบันฯ รวมทั้งบุคคลภายนอก (ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2546: 31)

ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ตั้งอยู่ที่อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 3 สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ มีพื้นที่ให้บริการ 270 ตารางเมตร มีที่นั่งอ่าน 36 ที่นั่ง และมีบุคลากรดำเนินงานห้องสมุด 3 คน คือ หัวหน้าห้องสมุด บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ห้องสมุดเปิดให้บริการในวันจันทร์ – ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 9.00 - 17.00 น. และอาจขยายเวลาเปิดบริการตามความเหมาะสมในช่วงที่มีการเรียน การสอน ห้องสมุดได้จัดบริการต่างๆ สำหรับผู้ใช้ ได้แก่ บริการแจ้งข่าวสารที่น่าสนใจ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ บริการให้ยืมสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด บริการยืมระหว่างห้องสมุด และบริการถ่ายเอกสาร (ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2547)

สำหรับทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในห้องสมุดประกอบด้วย หนังสือ สิ่งพิมพ์ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ วารสาร วิทยานิพนธ์ สิ่งพิมพ์พระบรมวงศานุวงศ์ จุลสาร สำเนาบทความวิจัยของบุคลากรสถาบันฯ สำเนาบทความวารสารที่รับจากห้องสมุดอื่นๆ และสื่อทัศนวัสดุ

งานวารสาร

ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์มีวารสารให้บริการ จำนวนทั้งสิ้น 167 ชื่อ (ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2549: 7) จัดหาทั้งโดยการบอกรับและได้รับอภิสิทธิ์นันทนาการจากนักวิจัยและห้องปฏิบัติการภายในสถาบัน รวมทั้งจากหน่วยงาน หรือองค์กรภายนอก

1. การบอกรับวารสาร ห้องสมุดบอกรับวารสาร จำนวน 57 ชื่อ จำแนกเป็นวารสารภาษาไทย จำนวน 10 ชื่อ สำหรับวารสารภาษาอังกฤษ จำนวน 47 ชื่อ ห้องสมุดบอกรับ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบสิ่งพิมพ์ ฐานข้อมูลออนไลน์ และซีดีรอม วารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์บอกรับจำนวน 35 ชื่อ ฐานข้อมูลออนไลน์ บอกรับจาก American Society for Microbiology ครอบคลุมวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 11 ชื่อ และรูปแบบซีดีรอม จำนวน 1 ชื่อ
 สำหรับวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ มีรายชื่อ ดังนี้

วารสารภาษาอังกฤษ (47 ชื่อ)

- รูปแบบสิ่งพิมพ์ (35 ชื่อ) ได้แก่

1. Anticancer Research
2. Cancer Genomics & Proteomics
3. Cancer Research
4. Carcinogenesis
5. Cell
6. ChemInform
7. Clinical Cancer Research
8. Current Cancer Drug Targets
9. Electrophoresis
10. Environmental Health Perspectives
11. Hemoglobin
12. In Vivo : International Journal of Experimental and Clinical
 Pathophysiology and Drug Research
13. Journal of Exposure Science and Environmental Epidemiology
14. Journal of Proteome Research
15. Journal of Toxicology and Environmental Health Part B Critical Review
16. Journal of Tropical Medicinal Plants
17. Methods in Organic Synthesis

18. Microbiology
19. Molecular Cell
20. Molecular Microbiology
21. Natural Product Updates
22. Nature
23. Nature Biotechnology
24. Nature Cell Biology
25. Nature Reviews Cancer
26. Nature Reviews Microbiology
27. Occupational and Environmental Medicine
28. Occupational Health Review
29. Oncogene
30. Proteomics
31. Science
32. Scientific American
33. Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health
34. Synlett
35. Toxicology and Industrial Health

- *ฐานข้อมูลออนไลน์ (11 ชื่อ) ได้แก่*

1. Antimicrobial Agents and Chemotherapy
2. Applied and Environmental Microbiology
3. Clinical and Vaccine Immunology
4. Clinical Microbiology Reviews
5. Eukaryotic Cell
6. Infection and Immunity

7. Journal of Bacteriology
8. Journal of Clinical Microbiology
9. Journal of Virology
10. Microbiology and Molecular Biology Reviews
11. Molecular and Cellular Biology

- ซีดีรอม (1 ชื่อ)

- ChemInform Quarterly (เผยแพร่เฉพาะในรูปซีดีรอม)

วารสารภาษาไทย (10 ชื่อ) ได้แก่

1. จุลสารข้อมูลสมุนไพร
2. วารสารกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
3. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
4. วารสารความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม
5. วารสารเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
6. วารสารวิจัยสภาวะแวดล้อม
7. วารสารสมุนไพร
8. วารสารสิ่งแวดล้อม
9. สารศิริราช
10. วารสาร LAB.Today

สำหรับการพิจารณาคัดเลือกวารสารเพื่อบอกรับ ต่อบุคลากร และหยุดบอกรับ ห้องสมุดจะ
ทำบันทึกพร้อมรายชื่อวารสารที่บอกรับของปีล่าสุดสอบถามไปยังหัวหน้าห้องปฏิบัติการ ทั้ง 9 ห้อง
เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกวารสารในแต่ละปี ที่สมควรต่อบุคลากร หรือหยุดบอกรับ และรายชื่อวารสาร
ใหม่ที่ต้องการบอกรับเพิ่ม

2. การได้รับอภิธานนาการ ห้องสมุดได้รับวารสารทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย
เป็นอภิธานนาการจากหน่วยงานทั้งภายในสถาบันฯ และภายนอก รวมทั้งจากองค์กรต่างๆ อย่าง
ต่อเนื่อง ซึ่งห้องสมุดจะพิจารณาคัดเลือกจัดเก็บเฉพาะวารสารที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการ

เรียนการสอนและการวิจัยเท่านั้น ปัจจุบันห้องสมุดมีวารสารกิตติมศักดิ์จำนวน 110 ชื่อ จำแนกเป็นวารสารภาษาอังกฤษ จำนวน 70 ชื่อ และวารสารภาษาไทย จำนวน 40 ชื่อ

การจัดเก็บวารสาร

ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ได้แบ่งพื้นที่สำหรับจัดเก็บวารสารออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ชั้นวารสารปัจจุบัน สำหรับจัดเก็บวารสารเล่มปลีกของปีปัจจุบัน แยกชั้นวารสารภาษาอังกฤษและภาษาไทย จัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อวารสาร เมื่อครบปีจะย้ายเล่มวารสารไปยังชั้นวารสารล่วงเวลา ชั้นวารสารปัจจุบันให้บริการอยู่บริเวณด้านหน้าของห้องสมุด เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตัวเล่มวารสารฉบับใหม่

2. ชั้นวารสารล่วงเวลา สำหรับจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลัง ทั้งวารสารเล่มปลีกที่ยังไม่ได้เย็บเล่มและวารสารที่เย็บเล่มแล้ว โดยแยกชั้นวารสารภาษาอังกฤษและภาษาไทย จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร ชั้นวารสารล่วงเวลาให้บริการอยู่บริเวณมุมด้านหลังของห้องสมุด เนื่องจากมีปริมาณเล่มมากกว่าวารสารฉบับปัจจุบันและต้องการพื้นที่ในการจัดเก็บ แต่ยังเป็นบริเวณที่ต่อเนื่องจากชั้นวารสารปัจจุบัน เพื่อสะดวกต่อการเข้าถึงตัวเล่มฉบับย้อนหลัง

เครื่องมือช่วยค้น

ห้องสมุดได้จัดทำฐานข้อมูลรายการออนไลน์ ด้วยโปรแกรม Micro CDS/ISIS เพื่อให้ผู้ใช้สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด สำหรับการสืบค้นวารสารผู้ใช้ต้องเลือกสืบค้นจากเมนู Catalog และเลือกฐาน Journal การสืบค้นฐานข้อมูลรายการออนไลน์ ผู้ใช้ต้องเข้ามาที่เว็บไซต์ของห้องสมุด (URL: <http://lib.cri.or.th>)

การให้บริการวารสาร

ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ให้บริการวารสาร ดังต่อไปนี้ คือ

1. บริการยืม-คืนวารสาร มีรายละเอียด ดังนี้

วารสารฉบับล่าสุดและวารสารเล่มเย็บ

- บุคลากรสถาบันฯ ยืมได้ครั้งละ 3 เล่ม 3 วัน
- นักศึกษา ยืมได้ครั้งละ 1 เล่ม 3 วัน

วารสารเล่มปลีก

- บุคลากรสถาบันฯและนักศึกษา ยืมได้ครั้งละ 3 เล่ม 3 วัน

2. บริการสำเนาหน้าสารบัญวารสาร ห้องสมุดได้จัดทำสำเนาหน้าสารบัญวารสารขึ้นบนเว็บไซต์ของห้องสมุด โดยการสแกนหน้าสารบัญวารสารใหม่ทุกเล่มที่ได้รับ ทั้งวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผู้ใช้สามารถสืบค้นหน้าสารบัญวารสารดังกล่าวผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด โดยเลือกรายการ Journal Content

3. บริการยืมระหว่างห้องสมุด ในกรณีที่ผู้ใช้ต้องการวารสารชื่อที่ไม่มีให้บริการในห้องสมุด ห้องสมุดจะให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด โดยติดต่อขอถ่ายสำเนาบทความจากห้องสมุดอื่นให้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสาร พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการและวิทยานิพนธ์ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านรายชื่อวารสาร ความถี่ ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา และเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์กับรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ รวมทั้งเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์กับรายชื่อวารสารที่มีในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ วิทยานิพนธ์เภสัชศาสตร์มหาบัณฑิต ในช่วงปี พ.ศ.2516-2526 และรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ ในช่วงปี 2515-2526 รวมจำนวน 198 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย จำนวน 198 เล่ม มีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 11,129 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร 7,982 ครั้ง (71.72%) และอ้างถึงสิ่งพิมพ์อื่นๆ 3,147 ครั้ง (28.28%) วารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดได้แก่ Chemical Abstracts ขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ เนื้อหาเภสัชกรรมและเภสัชวิทยา อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ 0-5 ปี และภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือวารสารภาษาอังกฤษ ในการเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่มีในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรากฏว่า วารสารภาษาอังกฤษที่มีในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ได้รับการอ้างถึงจำนวน 73 ชื่อ (31.74%)

ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศโดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านรายชื่อวารสาร ความถี่ อายุ ภาษา และขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง ตลอดจนเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่มีในห้องสมุด คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในช่วงปี ค.ศ.1980-1985 จำนวน 327 บทความ ผลการวิจัยพบว่า บทความวิจัยจำนวน 327 บทความ มีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 6,735 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร 5,752 ครั้ง (85.41%) และอ้างถึงเอกสารอื่นๆ 1,003 ครั้ง (14.89%) วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดได้แก่ *Journal of Biological Chemistry* อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ 0-5 ปี ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ วารสารภาษาอังกฤษ และขอบเขตเนื้อหาวิชาที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ชีวเคมี ในการเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่มีในห้องสมุด วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปรากฏว่า วารสารที่มีในห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับการอ้างถึง 227 ชื่อ (29.48%)

ประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านขอบเขตเนื้อหาวิชา ภาษา อายุ และรายชื่อวารสาร ตลอดจนเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่มีในห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ งานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในช่วงปี พ.ศ.2510-2536 จำนวน 269 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า งานเขียนทางวิชาการ จำนวน 269 เล่ม มีปริมาณการอ้างถึงวารสาร 2,439 ครั้ง ขอบเขตเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ เนื้อหาด้านเกษตรศาสตร์ ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ วารสารภาษาอังกฤษ อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ วารสารที่มีอายุมากกว่า 21 ปีขึ้นไป วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร วารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ *Journal of Soil Science* ในการเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับวารสารในห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่บอกรับ ปรากฏว่า วารสารภาษาไทยได้รับการอ้างถึง 41 ชื่อ (7.74%) และวารสารอังกฤษได้รับการอ้างถึง 91 ชื่อ (17.17%)

เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในรายงานการวิจัยของคณาจารย์ และข้าราชการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในด้านรายชื่อ ความถี่ อายุ ภาษา และขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ รายงานการวิจัยของคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในช่วงปี พ.ศ.2532-2537 จำนวน 343 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า รายงานการวิจัย จำนวน 343 เรื่อง มีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 4,729 รายการ เป็นการอ้างถึงวารสาร 2,098 รายการ (44.36%) และอ้างถึงเอกสารอื่นๆ 2,631 รายการ (55.64%) วารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ Journal of Biological Chemistry อายุวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ 0-5 ปี ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ และขอบเขตเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ เนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์ทั่วไป

เพียงพิศ นิมมานวัฒนา (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านรายชื่อวารสาร ความถี่ เนื้อหาวิชา อายุและภาษา และเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับดัชนีผลกระทบการอ้างอิงใน Journal Citation Reports ตลอดจนเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบอกรับ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ.2540-2545 จำนวน 289 บทความ ผลการวิจัยพบว่า บทความวิจัยจำนวน 289 บทความ มีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 5,762 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร 5,240 ครั้ง (90.94%) และอ้างถึงสิ่งพิมพ์อื่นๆ 522 ครั้ง (9.06%) วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดได้แก่ Lancet เนื้อหาวิชาที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ เนื้อหาชีวเคมี อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ 1-5 ปี และภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ วารสารภาษาอังกฤษ ในการเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับดัชนีผลกระทบการอ้างอิงใน Journal Citation Reports พบว่า วารสารส่วนใหญ่ (80.41%) ได้รับการประเมินดัชนีผลกระทบการอ้างอิง ในการเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับวารสารที่หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบอกรับ ปรากฏว่า วารสารภาษาอังกฤษที่หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบอกรับส่วนใหญ่ (78.26%) ได้รับการอ้างถึงในบทความวิจัยของอาจารย์

งานวิจัยในต่างประเทศ

Sylvia (1998) ได้ศึกษาเรื่องการอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่และจบการศึกษาแล้ว จากภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัย St. Mary ระหว่างปี 1994-1995 จำนวน 157 บทความ ผลการวิจัยพบว่า บทความวิจัยของนักศึกษามีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 1,289 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร จำนวน 906 ครั้ง (70%) สิ่งพิมพ์อื่นๆ จำนวน 383 ครั้ง วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ Journal of Personality & Social Psychology จำนวน 88 ครั้ง ช่วงเวลาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ปี 1990 -1995 ปริมาณการอ้างถึง 768 ครั้ง (60%)

Edwards (1999) ได้ศึกษาเรื่องการอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาโพลีเมอร์และวิศวกรรมโพลีเมอร์ มหาวิทยาลัย Akron ระหว่างปี 1990-1996 จำนวน 256 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า มีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 5,874 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสารจำนวน 4,276 ครั้ง (72.80%) วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตคือ Polymer Engineering and Science ได้รับการอ้างถึง จำนวน 158 ครั้ง ส่วนวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต คือ Macromolecules ได้รับการอ้างถึงจำนวน 286 ครั้ง วารสารที่ได้รับการอ้างถึงโดยรวมทั้งระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต คือ Journal of Applied Polymer Science ได้รับการอ้างถึง จำนวน 369 ครั้ง

Hasbrouck และคณะ (2003) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยด้านระบาดวิทยาคลินิกที่ตีพิมพ์ในวารสาร American Journal of Epidemiology ระหว่างปี ค.ศ. 1983-1999 ผลการวิจัย พบว่า บทความวิจัยด้านระบาดวิทยาคลินิกมีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 178,396 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสารจำนวน 126,478 ครั้ง (70.90%) วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมีจำนวน 460 ชื่อ วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ American Journal of Epidemiology ได้รับการอ้างถึง จำนวน 14,334 ครั้ง (8.0%) และวารสารที่มีเนื้อหาด้านอายุรศาสตร์ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด (50.6%) แนวโน้มของการอ้างถึง พบว่า เนื้อหาด้านระบบหัวใจรวมหลอดเลือด และมะเร็งวิทยามีการอ้างถึงเพิ่มขึ้น ในขณะที่เนื้อหาด้านกุมารเวชศาสตร์มีการอ้างถึงคงที่

Haycock (2004) ได้ศึกษาเรื่องการอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์สาขาศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย Minnesota ระหว่างปี ค.ศ. 2000-2002 จำนวน 43 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า มีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 4,542 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร จำนวน 2,001 ครั้ง (44%) และอ้างถึง

หนังสือและรายงาน จำนวน 2,541 ครั้ง (56%) ช่วงเวลาที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ปี 1990-2002 (57%) วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ Educational Leadership

Meadows (2004) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารด้านดาราศาสตร์ จำนวน 2 ชื่อคือ Monthly Notices และ Astrophysical Journal ในปีค.ศ.1963-1965 ผลการวิจัย พบว่า วารสารทั้งสองชื่อมีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 2,500 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสารจำนวน 2,286 ครั้ง (91.44%) จากวารสารจำนวนทั้งสิ้น 370 ชื่ออายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ 15 ปี ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ เนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ดาราศาสตร์วิทยุ และวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ Astrophysical Journal ได้รับการอ้างถึง 230 ครั้ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 เรื่อง ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นงานวิจัยในประเทศไทยจำนวน 5 เรื่อง และงานวิจัยในต่างประเทศจำนวน 5 เรื่อง สรุปได้ดังนี้

1. ปริมาณการอ้างถึงวารสารและสิ่งพิมพ์อื่นๆ

ผลการวิจัย 7 เรื่อง ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ จากปริมาณการอ้างถึงทั้งหมดในงานวิจัยแต่ละเรื่องวารสารได้รับการอ้างถึงมากกว่าเอกสารประเภทอื่นๆ ดังนี้

ผลการวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) พบว่า วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ อ้างถึงวารสาร 71.72% ผลการวิจัยของฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2530) พบว่า บทความวิจัยของอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ อ้างถึงวารสาร 85.41% ผลการวิจัยของเพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547) พบว่า บทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ อ้างถึงวารสาร 90.94% ผลการวิจัยของ Sylvia (1998) พบว่า บทความวิจัยของนักศึกษาภาควิชาจิตวิทยาอ้างถึงวารสาร 70% ผลการวิจัยของ Edwards (1999) พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาโพลิเมอร์และวิศวกรรมโพลิเมอร์อ้างถึงวารสาร 72.80% ผลการวิจัยของ Hasbrouck และคณะ (2003) พบว่า บทความวิจัยด้านระบาดวิทยาคลินิกอ้างถึงวารสาร 70.90% และผลการวิจัยของ Meadows (2004) พบว่า บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารดาราศาสตร์อ้างถึงวารสาร 91.44%

ส่วนผลการวิจัยของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) และ Haycock (2004) พบแตกต่างกันคือ เอกสารอื่นๆ ได้รับการอ้างถึงมากกว่าวารสาร โดยผลการวิจัยของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) พบว่า รายงานการวิจัยของคณาจารย์และข้าราชการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ้างถึงเอกสาร 55.64% ในขณะที่อ้างถึงวารสาร 44.36% และผลการวิจัยของ Haycock (2004) พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาศึกษาศาสตร์อ้างถึงหนังสือและรายงาน 56% ในขณะที่อ้างถึงวารสาร 44%

2. รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

ผลการวิจัย พบว่ารายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาของเอกสารที่นำมาศึกษา ดังนี้

ผลการวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) พบว่า วารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในวิทยานิพนธ์สาขาเภสัชศาสตร์และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ คือ Chemical Abstracts ผลการวิจัยของประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) พบว่าวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร และวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ Journal of Soil Science

ผลการวิจัยของฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2530) พบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) คือ วารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ได้แก่ Journal of Biological Chemistry

ผลงานวิจัยของเพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547) พบว่า วารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ คือ Lancet ผลการวิจัยของ Haycock (2004) พบว่า วิทยานิพนธ์ด้านศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย Minnesota อ้างถึงวารสาร Educational Leadership มากที่สุด ผลการวิจัยของ Sylvia (1998) พบว่า บทความวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอ้างถึงวารสาร Journal of Personality & Social Psychology มากที่สุด ผลการวิจัยของ Edwards (1999) พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาโพลิเมอร์และวิศวกรรมโพลิเมอร์ อ้างถึง Journal of Applied Polymer Science มากที่สุด ผลการวิจัยของ Hasbrouck และคณะ (2003) พบว่า บทความวิจัยด้านระบาดวิทยาด้านคลินิกอ้างถึงวารสาร American Journal of

Epidemiology มากที่สุด และผลการวิจัยของ Meadows (2004) พบว่า บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารด้านดาราศาสตร์อ้างถึงวารสาร Astrophysica Journal มากที่สุด

3. อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

ผลการวิจัย 5 เรื่อง ปรากฏผลสอดคล้องกันคือ วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด มีอายุในช่วง 0-5 ปี หรือ 1-5 ปี ได้แก่

ผลการวิจัยของกิงแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ(2530) และ เสาวณีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) พบว่า วารสารที่มีอายุในช่วง 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ผลการวิจัยของเพียงพิศ นิมมานวัฒนา (2547) พบว่า วารสารที่มีอายุ 1-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด และผลการวิจัยของ Sylvia พบว่า วารสาร ในช่วง 1990 – 1995 (1-5 ปี) ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ส่วนผลการวิจัยที่ปรากฏแตกต่างออกไป ได้แก่ ผลการวิจัยของประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) พบว่า วารสารที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไปได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ผลการวิจัยของ Haycock (2004) พบว่า วารสาร ในช่วงปี 1990-2002 (1-12 ปี) ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด และผลการวิจัยของ Meadows (2004) พบว่า วารสารที่มีอายุ 15 ปีได้รับการอ้างถึงมากที่สุด

4. ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

ผลการวิจัยของกิงแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ(2530) ประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) เสาวณีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) เพียงพิศ นิมมานวัฒนา (2547) และ Meadows (2004) พบตรงกันว่า ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ

5. เนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

ผลการวิจัยด้านเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาของเอกสารที่นำมาศึกษา ดังนี้

ผลการวิจัยของกิงแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) พบว่า เนื้อหาเภสัชกรรมและเภสัชวิทยาได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ และรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ ผลการวิจัยของฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2530) พบว่า เนื้อหาชีวเคมีได้รับการ อ้างถึงมากที่สุดในบทความวิจัยของอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เช่นเดียวกับผลการวิจัยของเพียงพิศ นิมมานวัฒนา (2547) พบว่า เนื้อหาชีวเคมี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัย

ของประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) พบว่า เนื้อหาด้านเกษตรศาสตร์ ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) พบว่า เนื้อหาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในรายงานการวิจัยของคณาจารย์ และข้าราชการคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ ผลการวิจัยของ Hasbrouck และคณะ (2003) พบว่า เนื้อหาด้านอายุรศาสตร์ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในบทความวิจัยด้านระบาดวิทยาคลินิก และผลการวิจัยของ Meadows (2004) พบว่า เนื้อหาดาราศาสตร์วิทยุ ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดในบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารด้านดาราศาสตร์

6. การเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ

จากงานวิจัย 4 เรื่องที่ศึกษาเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ พบว่า ผลการวิจัย 3 เรื่อง วารสารที่ห้องสมุดบอกรับได้รับการอ้างถึงน้อยกว่าร้อยละ 50 ของวารสารทั้งหมดที่บอกรับ มีเพียงงานวิจัย 1 เรื่องที่พบว่า วารสารที่ห้องสมุดบอกรับได้รับการอ้างถึงสูงกว่าร้อยละ 50 ของวารสารทั้งหมดที่บอกรับ ดังนี้

ผลการวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) พบว่า วารสารภาษาอังกฤษที่มีในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ได้รับการอ้างถึงจำนวน 73 ชื่อ (31.74%) ผลการวิจัยของฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2530) พบว่า วารสารที่มีในห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับการอ้างถึง 227 ชื่อ (29.48%) และผลการวิจัยของประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) พบว่า วารสารภาษาไทยที่มีในห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับการอ้างถึง 41 ชื่อ (7.74%) และวารสารภาษาอังกฤษได้รับการอ้างถึง 91 ชื่อ (17.17%) ส่วนผลการวิจัยของเพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547) พบว่า วารสารภาษาอังกฤษที่ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบอกรับได้รับการอ้างถึง 180 ชื่อ (78.26%)

7. การเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับดัชนีผลกระทบการอ้างอิงใน Journal Citation Reports

ผลการวิจัยของเพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547) พบว่า วารสารที่ได้รับการอ้างถึงส่วนใหญ่ในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (80.41%) ได้รับการประเมินดัชนีผลกระทบการอ้างอิง